

หลักสูตร งานจักสานจากไม้ไผ่ จำนวน 10 ชั่วโมง

รหัสหลักสูตร 116

กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอศรีสำโรง

ความเป็นมา

เครื่องจักสานไม้ไผ่เป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่พบได้ในแหล่งชนบทของประเทศไทยทั่วทุกภาค ซึ่งจะเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ทั่วทุกภาค ซึ่งจะเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ของคนในชนบท แบ่งได้เป็นเครื่องใช้ในครัวเรือน กระบุง ตะแกรง คานหาบ กระดัง เครื่องใช้ที่รองรับพืชผลทางการเกษตร ตะกร้า เข่ง ใช้บรรจุ ผักผลไม้ เครื่องมือจับสัตว์น้ำ ลอบ ไซ เป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันแทบทุกอย่าง สามารถทำเองได้หรือซื้อได้ในราคาไม่แพงในแต่ละท้องถิ่น งานจักสานไม้ไผ่ คือ งานศิลปะอย่างหนึ่ง เพราะจะต้องสร้างงานที่ออกมาจากจิตใจที่รักในงาน สร้างสรรค์ จรรโลงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมในท้องถิ่น มีความพยายาม ความฉลาดหลักแหลม ประยุกต์ พัฒนารูปแบบให้ดีขึ้น โดยไม่ทิ้งความรู้และภูมิปัญญาเดิมของท้องถิ่น แสดงถึงวิถีชีวิตของคนแต่ละท้องถิ่นได้ ทำให้รู้ว่าการที่ทำออกมานั้นมาจากตำบไลจนเกิดคำนิยามว่า ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมหนึ่งตำบลหนึ่ง ผลิตภัณฑ์ การทำเครื่องจักสานแต่เดิมจะใช้แรงงานและมีมือของตนเองเป็นส่วนใหญ่ จะต้องมีความอดทน และจิตใจที่รักในงานสาน ใช้วัตถุดิบไม้ไผ่ หวาย เถาวัลย์ขนาดเล็ก มาช่วยในการมัดผูก ซึ่งในชนบทแต่ละท้องถิ่นมีวัตถุดิบที่ไม่เหมือนกัน งานจักสานต่าง ๆ มักจะทำกันในเวลากลางหลังหมดฤดูการทำเกษตรกรรมแล้ว งานจักสานสามารถสร้างงานเป็นอาชีพเสริมได้อีกอย่างหนึ่ง และมักทำกันในสมาชิกของแต่ละครัวเรือนหนึ่งเท่านั้น ปัจจุบันเครื่องจักสานไม้ไผ่ได้นำเทคโนโลยีที่เป็นเครื่องมือ เครื่องทุ่นแรงเข้ามาเสริมใช้ในการจักเส้นตอก ทำให้การสานเร็วขึ้น การใช้ที่เสียดตอกกว้าง และที่เสียดตอกหนบาง เป็นการประยุกต์เครื่องทุ่นแรง โดยการ ใช้ใบมีดบังคับให้เส้นตอกมีขนาดกว้างเท่ากันทุกเส้น สามารถบังคับให้เส้นตอกเล็กสุดหรือบางสุด โดยคนไม่ สามารถทำได้ ถึงทำได้ก็ใช้เวลามาก ความจำเป็นผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ที่ทำออกมาจึงดูสวยงามและพัฒนาขึ้น

งานจักสานจากไม้ไผ่ นับเป็นช่องทางการขยายอาชีพในชุมชนและเป็นการส่งเสริมช่องทางการขยายอาชีพให้กับประชาชนและเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะของประชาชนในพื้นที่ โดยวิธีการเรียนวิชาชีพในหลักสูตรวิชา งานจักสานจากไม้ไผ่ โดเน้นการใช้วัตถุดิบที่มีในพื้นที่สร้างมูลค่าเพิ่ม สามารถพัฒนารูปแบบเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านศิลปะหัตถกรรมเพื่อเป็นอาชีพเสริมให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้

งานจักสานจากไม้ไผ่ นับเป็นช่องทางการขยายอาชีพในชุมชน ซึ่งประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมซึ่งบางช่วงมีเวลาว่างหลังจากการทำงาน และในพื้นที่มีไม้ไผ่จำนวนมาก ทำให้ประชาชนสามารถพัฒนาตนเองเข้าสู่การหารายได้เสริม โดยการรวมกลุ่มประชาชนในพื้นที่เพื่อเรียนรู้วิธีการ โดยเริ่มจากวิธีการสานชะลอม การสานตะกร้าใส่ผลไม้ ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อใช้งานและสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว

หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรการประกอบอาชีพหัตถกรรมงานจักสานจากไม้ไผ่ มีหลักการ ดังนี้

- 1.เป็นหลักสูตรที่เน้นการนำวัสดุในท้องถิ่น คือ ไม้ไผ่ที่มีมากในท้องถิ่นนำมาแปรรูปเป็นอุปกรณ์ของใช้ของชำร่วย ของฝาก ที่มีความสวยงาม เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และสามารถใช้งานได้จริง
- 2.มุ่งพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาอาชีพในด้านการมีงานทำ อย่างมีคุณภาพทั่วถึงและเท่าเทียมกัน สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง

3.มุ่งให้เป็นบุคคลที่มีวินัยเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

จุดมุ่งหมาย

- 1.เพื่อให้สมาชิกกลุ่มที่ร่วมกิจกรรมมีอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว
- 2.เพื่อส่งเสริมและเป็นทางเลือกการประกอบอาชีพที่มีความหลากหลายมากขึ้น
- 3.เพื่อเป็นการสร้างชุมชนเข้มแข็งและสร้างความสามัคคีในชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอศรีสำโรง

ระยะเวลา

จำนวน 10 ชั่วโมง - ทฤษฎี จำนวน 4 ชั่วโมง - ปฏิบัติ จำนวน 6 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1. วิทยาการให้ความรู้เบื้องต้นในเรื่อง : ความหมายวิธีการ และประโยชน์ของการทำผลิตภัณฑ์จากจักสานได้	1. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกความหมายวิธีการ และประโยชน์ของการผลิตภัณฑ์จากจักสานได้ 2. เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของไม้ไผ่ซึ่งเป็นพืชสำคัญในท้องถิ่น 3. จำแนกชนิดของไม้ไผ่ที่นำมาใช้ในงานจักสานได้และสามารถเลือกไม้ไผ่ที่มีคุณภาพได้	ความรู้เบื้องต้นในการทำการผลิตภัณฑ์จากจักสานจากไม้ไผ่ 1. ความหมายของการทำผลิตภัณฑ์จากจักสานจากไม้ไผ่ 2. วิธีการทำผลิตภัณฑ์จากจักสาน 3. ประโยชน์ของการทำผลิตภัณฑ์จากจักสาน 4. ความสำคัญของไม้ไผ่ 5. ความรู้เรื่องวัสดุอุปกรณ์ประเภทของไม้ไผ่ที่จะนำมาทำเป็นงานจักสานได้ 6. วัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในงานจักสาน	วิทยาการให้ความรู้เรื่อง 1. ความหมาย/ความสำคัญของไม้ไผ่ของการทำผลิตภัณฑ์จากจักสานจากไม้ไผ่ 2. วิธีการทำผลิตภัณฑ์จากจักสาน 3. ประโยชน์ของการทำผลิตภัณฑ์จากจักสาน 4. วัสดุอุปกรณ์ของไม้ไผ่ที่จะนำมาทำเป็นงานจักสาน	30 นาที	-
2. วิธีการเตรียมเส้นไม้ไผ่เพื่อจักสาน	- เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะความเข้าใจการเตรียมเส้นสานและการวัดขนาดเส้นตอกในการสานชะลอม	ขั้นตอนในการเตรียมไม้ไผ่มาจักสาน - การจักเส้นเพื่อสาน	1. วิทยาการสอนการเตรียมเส้นไม้ไผ่เพื่อจักสาน และให้สมาชิกกลุ่มเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะและความถูกต้อง 2. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ	30 นาที	1 ชม.
3. วิธีการสานชะลอม	1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะความเข้าใจสามารถขึ้นกันชะลอมได้ 2. เพื่อให้ชะลอมมีความสวยงามต้องเริ่มต้นจากการทำกันชะลอมให้มีความถูกต้องและสวยงามเหมาะสมสำหรับประโยชน์ใช้สอย	วิธีการสานขึ้นกันชะลอม - เตรียมเส้นไม้ไผ่ที่ตัดไว้มาสานเป็นกันชะลอมตามขนาดที่ต้องการขึ้นอยู่กับจำนวนเส้นไม้ไผ่	- วิทยาการสอนการสานกันชะลอมและให้สมาชิกกลุ่มเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะและความถูกต้อง	30 นาที	1 ชม.
4. วิธีการขึ้นลายข้างชะลอม	- เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะความเข้าใจสามารถขึ้นลายข้างชะลอมได้อย่างถูกต้องและสวยงาม	วิธีการขึ้นลายข้างชะลอม - นำเส้นไม้ไผ่ที่เตรียมไว้มาถักขึ้นลายข้างชะลอมให้ถูกต้อง	- วิทยาการสอนการขึ้นลายข้างชะลอมและให้สมาชิกกลุ่มเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะและความถูกต้อง	30 นาที	1 ชม.
5. วิธีการสานตะกร้า	1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะความเข้าใจสามารถขึ้นกันตะกร้าได้ 2. เพื่อให้ตะกร้ามีความสวยงามต้องเริ่มต้นจากการทำกันตะกร้าให้มีความถูกต้องและสวยงามเหมาะสมสำหรับประโยชน์ใช้สอย	วิธีการสานขึ้นกันตะกร้า - เตรียมเส้นไม้ไผ่ที่ตัดไว้มาสานเป็นกันตะกร้าตามขนาดที่ต้องการขึ้นอยู่กับจำนวนเส้นไม้ไผ่	- วิทยาการสอนการสานกันตะกร้าและให้สมาชิกกลุ่มเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะและความถูกต้อง	30 นาที	2 ชม.

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
6.วิธีการ ชั้นลายข้าง ตะกร้า	-เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ ความเข้าใจสามารถชั้นลายข้าง ตะกร้าได้อย่างถูกต้องและ สวยงาม	วิธีการชั้นลายข้างตะกร้า -นำเส้นไม้ไผ่ที่เตรียมไว้มาถักขึ้น ลายข้างตะกร้าให้ถูกต้อง	-วิทยากรสอนการชั้นลาย ข้างตะกร้าและให้สมาชิก กลุ่มเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะ และความถูกต้อง	30 นาที	1 ชม.
7.การ บริหาร จัดการใน การ ประกอบ อาชีพ	1.เพื่อให้ผู้เรียนมีการบริหาร จัดการในการทำงานจักสานไม้ไผ่ ได้ถูกต้อง 2.เพื่อให้ผู้เรียนมีการจัดการ บริหารการตลาดของแหล่ง จำหน่ายได้ในการทำฐานข้อมูล 3.เพื่อสำรวจและศึกษาแหล่งวัสดุ จัดหาให้ผู้เรียน 4.เพื่อกำหนดควบคุมคุณภาพให้มี คุณภาพคงเดิม	1.การบริหารจัดการในการ ทำงานจักสานไม้ไผ่ ได้ถูกต้อง 2.การจัดการบริหารการตลาด ของแหล่งจำหน่ายได้ในการทำ ฐานข้อมูล 3.สำรวจและศึกษาแหล่งวัสดุ จัดหาให้ผู้เรียน 4.การกำหนดควบคุมคุณภาพให้ มีคุณภาพคงเดิม	1.วิทยากรอธิบายสาระ ความรู้ในการปฏิบัติจริง 2.วิทยากรอธิบายแหล่ง จำหน่ายการตลาดและ ฐานข้อมูล 3.วิทยากรบอกแหล่ง จำหน่ายวัสดุพร้อมอธิบาย 4.อธิบายรูปแบบต่าง ๆ ได้	30 นาที	-
8.สรุป อภิปราย ผลจากการ เรียนรู้ทั้ง ทฤษฎีและ ปฏิบัติ	1.ให้ผู้เรียนศึกษาตามสภาพจริง ในการสานชะลอมและตะกร้าจาก ไม้ไผ่ 2.ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ วิธีการดูแลรักษาชะลอมและ ตะกร้า	1.ศึกษาจากสภาพจริงของการ สานชะลอมและตะกร้าจากไม้ ไผ่ว่ามีข้อดี ความยาก-ง่ายใน การสานชะลอมและการสาน ตะกร้าจากไม้ไผ่และต้อง ปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง 2.วิธีการดูแลรักษาชะลอมและ ตะกร้าจากไม้ไผ่	1.วิธีการดูแลและรักษา ชะลอมและตะกร้าไม้ไผ่ 2.วิทยากรอภิปรายผลการ เรียนรู้และสรุปผล แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน จากการจัดกระบวนการ เรียนรู้	30 นาที	-
รวม (20 ชั่วโมง)				4	6

สื่อการเรียนรู้

- 1.วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการฝึก
- 2.ตัวอย่าง การสานชะลอม และตะกร้าจากไม้ไผ่
- 3.ตัวอย่าง งานจักสานจากไม้ไผ่ (Youtube)

การวัดประเมินผล

- 1.สังเกตจากการฝึกปฏิบัติของผู้เรียน
- 2.สังเกตจากชิ้นงาน ผลงาน
- 3.แบบทดสอบออนไลน์

เงื่อนไขการจบหลักสูตร

- 1.ผู้เรียนมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- 2.มีผลการประเมินตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 60